

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion rörande understöd från allmänna arvsfonden.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 45, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Pehrsson* i Göteborg hemställt, att riksdagen ville besluta, att allmänna arvsfondens medel måtte få användas till främjande av barns och ungdoms vård och fostran även genom understöd åt barnrika familjer.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sitt yrkande, hänvisar utskottet till motionen.

Jämlikt bestämmelserna i lagen om arv den 8 juni 1928 äga kusiner och avlägsnare skyldemän icke rätt till arv. Finnes ej närmare skyldeman, tillfaller arvet en fond benämnd allmänna arvsfonden. Om fondens ändamål samt meddelande av understöd ur fonden m. m. lämnas stadganden i en särskild lag den 8 juni 1928 om allmänna arvsfonden. Enligt 1 § i denna lag skall den egendom, som i arv tillfaller fonden, så ock egendom, som må tillfalla fonden genom gåva eller testamente, utan sammanblandning med andra medel förvaltas av statskontoret såsom en särskild fond »för främjande av barns och ungdoms vård och fostran». Enligt 2 § i samma lag utdelas understöd ur fonden av Konungen och får understöd ej lämnas för åtgärd, vars bekostande åligger stat eller kommun.

Gällande bestämmelser.

Det förslag till lag om allmänna arvsfonden, som år 1925 avgavs av lagberedningen i samband med förslaget till lag om arv, var i flera hänseenden av annat innehåll än den sedermera antagna lagen i ämnet. I vad som för bedömande av förevarande motion är av intresse föreslogs sålunda i 1 §, att fonden skulle användas »för understöd av åtgärder till främjande av samhällets barnavård», och i 5 §, som innehöll bestämmelserna om meddelande av understöd ur fonden, hette det, att tillgängliga medel finge tilldelas »kommuner eller landsting, som vilja för barns vård och uppfostran inrätta anstalter, vilkas bekostande icke enligt lag åligger kommunen eller landstinget». Därest ansökan från kommun eller landsting ej föreläge eller sådan ansökan prövades

Lagberedningen.

icke kunna bifallas, skulle tillgängliga medel kunna tilldelas »förening eller stiftelse, vilkens verksamhet får anses vara till gagn för samhällets barnavård».

Lagrådet.

Vid den sedermera av lagrådet företagna granskningen av lagberedningens ifrågavarande förslag gjordes icke någon anmärkning mot detsamma, såvitt avsåg reglerna för meddelande av understöd ur arvsfonden.

Departementschefen
1928.

I samband med anmälan i statsrådet av lagrådets yttrande anförde dåvarande departementschefen, statsrådet Thyren, bland annat: Allmänna arvsfondens uppgift skulle vara att främja sådana allmännyttiga ändamål, som regelmässigt tillgodosåges icke genom anslag av allmänna medel utan på den privata offervillighetens väg. Lagberedningen hade föreslagit, att fondens egendom skulle användas för understöd av åtgärder till främjande av samhällets barnavård. I detta avseende hade departementschefen icke kunnat helt ansluta sig till beredningens uppfattning. I det förslag departementschefen nu framlade hade därför ändamålet för fonden angivits på ett i viss mån avvikande sätt. — Efter en redogörelse för innehållet i yttranden, som avgivits över förslaget av direktionen för allmänna barnhuset och av statens inspektör för fattigvård och barnavård, anförde departementschefen vidare: Av dessa uttalanden, vilka gjorts efter det lagrådets yttrande avgivits, framginge, att behovet av att inrätta nya barnhem och upptagningshem för ändamål, som avsåges i lagen om samhällets barnavård, vore vida mindre än man tidigare haft anledning antaga. Vid sådant förhållande syntes det vara väl grundat att giva bestämmelsen om användandet av arvsfondens medel en mera vidsträckt avfattning än den föreslagna. På sätt statens inspektör för fattigvård och barnavård yttrat, borde understöd ur fonden lämpligen kunna utgå till alla sådana åtgärder till barns och ungdoms välfärd, som avsåges i lagen om samhällets barnavård. Vidare syntes — särskilt om det skulle visa sig att avsevärdare belopp komme att inflyta till fonden — hinder icke böra möta mot användande av fondens medel till sådana åtgärder för befrämjande av barns och ungdoms fostran, som icke fölle inom den sociala barnavården, exempelvis till utdelande av studiebidrag. I enlighet med vad sålunda anförts, hade i lagtexten fondens ändamål angivits vara att främja barns och ungdoms vård och fostran. Därjämte hade föreslagits, att understöd ej finge lämnas för åtgärd, vars bekostande enligt lag ålåge stat och kommun, vari då inbegreps jämväl landsting.

Det för riksdagen framlagda lagförslaget hade i vad angår fondens ändamål samma lydelse som den nu gällande lagen.

Fondens
storlek m. m.

Fondens behållning uppgick den 31 januari 1931 till i runt tal 182,000 kronor. Av detta belopp utgjorde emellertid 12,000 kronor av Kungl. Maj:t anvisade men ej utbetalta understöd. Sedan behållningarna i boen efter vissa redan avlidna personer redovisats till fonden, kommer fondens storlek att icke obetydligt ökas. Kungl. Maj:t har hittills anvisat något mer än 70,000 kronor i understöd. Ansökningar om understöd hava inkommit från såväl anstalter och

föreningar som, i några fall, enskilda personer, men har understöd hittills icke beviljats åt någon enskild person.

Redan med nu gällande bestämmelser finnes möjlighet att med hänsyn till fondens ställning i skälig mån tillgodose det i motionen angivna syftet. Lagens ord, »främjande av barns och ungdoms vård och fostran», utesluta nämligen ej att dylik hjälp lämnas jämväl inom hemmet. Utskottet.

På grund härav får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 mars 1931.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, greve *Spens*, *Klefbeck*, *Larson* i Lerdala, *Anderson* i Hägelåkra, *Svenson* i Eskhult* och *Hjalmarsson*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i Halmstad*, *Nilsson* i Antnäs, *Lindley*, *Hedlund* i Östersund*, *Christenson**, *Bergström* i Bäckland och *Jonsson* i Risinge*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.